

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
THE DEVELOPMENT OF TEACHING MANAGEMENT MODEL ON
ACTIVE LEARNING UNDER SURATTHANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

¹จิรญา จินกระวี, ²เกศริน มนูญผล และ ³ทิพมาศ เสวตวรโชติ

¹Jeeraya Jinkrawee, ²Kesarin Manoonphol and ³Tippamas Sawetworrachot

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahamakut Buddhist University, Thailand

¹jeeraya.jin@student.mbu.ac.th

Received: May 31, 2023; Revised: July 25, 2023; Accepted: August 21, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.)ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู 2.)ร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู และ3.)ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 การวิจัยมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 302 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู โดยผู้เชี่ยวชาญได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ใช้สถิติความถี่และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านส่งเสริมสนับสนุนการ

¹นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

จัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้และด้านการวัดการประเมินผล 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู มี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและประเมินผล 3) ผลประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีค่าร้อยละ 93.83

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอน, การเรียนรู้เชิงรุก, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives this research was to study the condition of teaching and learning management of teachers. To draft an active learning teaching and learning model of teachers and to evaluate an active learning teaching and learning model of teachers under the Office of Surat Thani Primary Educational Service Area 1. The research consisted of 3 steps: Step 1: Study the conditions of teaching and learning management of teachers. The samples were 302 students under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1, obtained by using a stratified random sampling method from the Krajsy and Morgan tables. Questionnaire tool The reliability was 0.96. Data were analyzed using basic statistics, including mean and standard deviation. Step 2 Drafting an active learning teaching and learning model of teachers under Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1 by group discussion of 5 experts. Step 3: The results of the evaluation of the teaching and learning style of active learning of teachers under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1 from 9 experts, The tools used were to assess the suitability and feasibility of the model. Using frequency and percentage statistics. The research findings were as follow: 1) The condition of teaching and learning management of teachers under Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1 found that overall and each aspect at a high level Ranked in order of average from most to least, namely teaching and learning management. Promotion and support of learning management the use of media and learning resources and measurement and evaluation respectively. 2) Active learning teaching and learning model of teachers under Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1 was divided into 4 components: Component 1 Active learning teaching and learning Component 2 Promotion and support of learning management knowledge and use of learning resources Component 3: Creating an atmosphere to promote learning Component 4: Measurement and Evaluation. 3) The results of the feasibility assessment

of the teaching and learning model using Active learning of teachers under Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1 were overall in 93.83%.

Keywords: Teaching and Learning Management, Active Learning, School Administration

บทนำ

กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว โดยมีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา มีกระบวนการเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมิน (Bonwell & Eison, 1991) การประยุกต์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนประเภทหนึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า Active Learning คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการ คือ (1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ และ (2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Meyers and Jones) โดยผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (co-creators) การค้นคว้าและสืบค้นด้วยตนเองจะทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในปัจจุบัน หรือ ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ คือ คุณลักษณะหรือลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกิดจากการศึกษาหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นั่นคือ จิตวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยผ่าน กิจกรรมที่ หลากหลาย (มานิตย์ จันสุทธิรางกูร และคณะ, 2563)

ครูจึงต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนต้องเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตนเอง โดยครูและผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันโดยไม่จำกัดขอบเขต สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองทุกที่ ทุกเวลาตามความสนใจ ความพร้อม และ ความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ควรเน้นการนำความรู้ และสามารถถ่ายโยงความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นๆ ได้ซึ่งกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (active learning) จะช่วยให้ผู้เรียนนำตนเองและฝึกฝนทักษะของตน การเรียนรู้จึงมีความหมายเชื่อมโยงกับบริบทภายนอกที่เป็นปัจจุบันและอนาคต ช่วยเพิ่มพูนทักษะซึ่งเป็นฐานของ ทักษะอื่น ๆ ขยายประสบการณ์และพัฒนาความเข้าใจ วิธีการสอนที่ครูสอนไม่ได้ นักเรียนต้องเรียนเอง หรือพูดใหม่

ว่าครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง ต้องเรียนเป็นทีม ไม่ใช่เรียนจากครูสอนในชั้นเรียน การเรียนแบบ PBL ที่ครูเก่งด้านการชวนทบทวนไตร่ตรอง (reflection หรือ AAR) บทเรียน การตั้งคำถามของครูที่ให้เกิดคิดหาคำตอบที่มีได้หลายคำตอบจะทำให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Project Based Learning) ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้หรือเข้าใจ ทฤษฎี หรือ หลักการต่าง ๆ ในสาระวิชา ผ่านการปฏิบัติการสัมผัสด้วยตนเอง ไม่ใช่ผ่านการท่องจำ สามารถเชื่อมโยงบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นและเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ ในบริบทของชีวิตจริง ทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องสนุก และมีชีวิตชีวา (คันสนีย์ จันทร์ธีระโรจน์, 2564)

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู และ เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู เพื่อที่จะสามารถนำรูปแบบการสอนแบบ Active learning ไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
2. เพื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 1,417 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 302 คน (กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคริจซีและมอร์แกน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ได้แก่ แบบสอบถามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning โดยเป็นแบบสอบถามตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1961)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ในรูปแบบแจกแจง ความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach (1990 : 202-204)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามกับครู จำนวน 302 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.3 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.4 มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.9 มีตำแหน่งเป็นครูผู้ช่วย คิดเป็นร้อยละ 36.8 และ วิชาที่สอนคือ สุขศึกษา-พลศึกษา คิดเป็นร้อยละ 14.8 สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ ด้านการวัดการประเมินผล ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มี 4 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning เป็นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าคิด คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้า หาคำตอบด้วยตนเอง และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือคิด ลงมือปฏิบัติ ลงมือทำด้วยตนเอง สนับสนุนรูปแบบหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างสื่อที่หลากหลาย

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ทำการจัดบรรยากาศทางกายภาพที่ตอบสนองผู้เรียนและการทำงานกิจกรรมต่างๆจะทำให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกและดำเนินกิจกรรมด้วยความราบรื่นส่งผลให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดีไม่ติดขัด ไม่รู้สึกว่ามีความยุ่งยาก ทำให้ผู้เรียน รักที่จะเรียนและเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น มีความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยสร้างให้ห้องเรียนมีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียน

องค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและการประเมินผล ควรประเมินผลให้หลากหลาย ประเมินตามสภาพจริง บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร ปัญหาและอุปสรรคที่พบคืออะไรบ้าง ได้ใช้วิธีการแก้ไข อย่างไร และ การประเมินโดยผู้เกี่ยวข้อง

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าร้อยละ 93.83 โดยหลักการและเหตุผล วัดดูประสงค์ องค์ประกอบรูปแบบ องค์ประกอบที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning องค์ประกอบที่ 3 การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู มีค่าร้อยละ 100 และ องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและการประเมินผล แนวทางปฏิบัติแห่งความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ มีค่าร้อยละ 88.89

4. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าร้อยละ 93.83 โดยหลักการและเหตุผล วัดดูประสงค์ องค์ประกอบรูปแบบ องค์ประกอบที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning องค์ประกอบที่ 3 การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู มีค่าร้อยละ 100 องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและการประเมินผล แนวทางปฏิบัติแห่งความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ มีค่าร้อยละ 88.89

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 สามารถแบ่งได้เป็น 4 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และ องค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและการประเมินผล อาจเป็นเพราะว่าในการปฏิบัติงานในรูปแบบ Active learning ของครู ได้ทำการศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่นักวิชาการ นักวิจัย หรือนักทฤษฎีได้แสดงความคิดเห็นและแนะนำไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จึงทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซาเลมิ (Salemi, 2002, pp. 721-731) ได้สรุปประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ไว้ดังนี้ 1) นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่สอนได้ ถูกต้องและลึกซึ้ง เกิดความคงทนในการเรียนรู้ และนักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมโดยใช้ กระบวนการคิดขั้นสูงอย่างท้าทาย กระตุ้นความสนใจและสนุกสนาน ใช้ความคิดกับงานที่ได้ลง มือปฏิบัติมากขึ้น สามารถใช้มันท์สนในการแก้ปัญหา พัฒาคำตอบของตนเอง ทำให้เกิดความเข้าใจ 2) นักเรียนและครูได้รับประโยชน์จากข้อมูลสะท้อนคิด นักเรียนสามารถแก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนให้ถูกต้องได้จากการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้การพูดและการเขียน เพื่อสื่อสารระหว่างกัน การฟังและแสดงความคิดเห็นระหว่างนักเรียนและครู นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถจัดระบบการคิด มีวินัยและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูได้รับประโยชน์จากข้อมูลสะท้อนคิดเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อปรับการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน 3) นักเรียนได้รับประโยชน์จากวิธีการสอนที่หลากหลาย การเรียนรู้แบบ Active Learning จะทำได้ดีในชั้นเรียนที่นักเรียนคละความสามารถ ทั้งเก่งและอ่อน โดยครูใช้วิธีการที่แตกต่างกันเพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละคนเข้าใจ และสามารถมอบหมายให้นักเรียนที่เรียนรู้ได้เร็วกว่าอธิบายให้เพื่อนที่อ่อนกว่า เป็นการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน 4) การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ส่งเสริมเจตคติต่อการเรียนรู้เชิงบวก โดยช่วยทำให้ครูสามารถปรับเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ได้ เมื่อนักเรียนมีความพึงพอใจและเห็นความสำคัญของเนื้อหา และกิจกรรมที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ทำให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบต่อ การเรียนรู้และเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่ตนเองเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ 5) นักเรียนได้รับประโยชน์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน นักเรียนได้ตั้งคำถาม ไต่แย้ง วิพากษ์วิจารณ์ และชื่นชมวิธีการทำงาน และมุมมองที่แตกต่างกันของแต่ละคน การสร้างความท้าทาย สร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียนและครู นักเรียนมีการพัฒนาประสบการณ์ทางสังคมและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ วิทวัส ดวงภูมเมศ และวาริรัตน์ แก้วอุไร (2560 : 1-14) ได้สรุปองค์ประกอบของ การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มี 5 องค์ประกอบคือ 1) การสร้างสภาพแวดล้อมและกระตุ้นความ

สงสัยใคร่รู้ในปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ และสนใจในสถานการณ์ปัญหา ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้ใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิม อธิบายหรือหาคำตอบกับสถานการณ์หรือปัญหา 2) การลงมือสร้างความเข้าใจและวางแผนในการเรียนรู้ ควรเป็น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กระตุ้นให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการคิดจำแนก วิเคราะห์ กำหนดประเด็น และทำความเข้าใจสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังเผชิญ ร่วมกันวางแผน แบ่งหน้าที่ ใช้ทักษะการแก้ปัญหา กำหนดกรอบวิธีการและการลงมือปฏิบัติ สำรวจ ตรวจสอบอย่างเป็นระบบจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ 3) การลงมือสรุปผลการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการใช้ทักษะการสื่อสารร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบ การสรุปและสร้างองค์ความรู้ ตลอดจนนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการหลากหลาย 4) การขยายความรู้สู่นวัตกรรม เป็นการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับศาสตร์วิชาอื่นๆ เพื่อสร้างผลงานหรือชิ้นงานขึ้นมาใหม่ โดยนักเรียนมีอิสระในการเลือกที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรมในลักษณะของผลงานที่เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม และสามารถนำผลงานออกสู่ภายนอกห้องเรียนให้สังคมภายนอกได้รับรู้และเป็นประโยชน์ใช้ได้จริง 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ตลอดกระบวนการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ โดยประเมินร่วมกันระหว่างนักเรียนและครูกระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายร่วมกัน แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปองค์ความรู้ร่วมกันทั้งชั้นเรียน นำเสนอปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของฐนัส มานวงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนนายร้อยตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน คือ การจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สะท้อนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงศักยภาพของผู้เรียนมีการเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจนสอดคล้องกับบริบททางสังคม นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวและมีกระบวนการเรียนรู้ในระดับที่แตกต่างกัน แต่สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ การเรียนรู้แบบ Active Learning ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าต่อการศึกษา เนื่องจากมีความเข้าใจและเห็นความสำเร็จของตนเองในการพัฒนาผลการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

2. จากการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าร้อยละ 93.83 โดยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบรูปแบบ องค์กรประกอบที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning องค์กรประกอบที่ 3 การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู มีค่าร้อยละ 100 และ องค์กรประกอบที่ 2 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อแหล่ง

เรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและการประเมินผล แนวทางปฏิบัติแห่งความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ มีค่าร้อยละ 88.89 และ ระดับความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าร้อยละ 93.83 โดยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ องค์ประกอบรูปแบบองค์ประกอบที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning องค์ประกอบที่ 3 การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ของครู มีค่าร้อยละ 100 และ องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและการประเมินผล แนวทางปฏิบัติแห่งความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ มีค่าร้อยละ 88.89 อาจเนื่องมาจาก ผู้จัดทำศึกษาข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางจากงานวิจัยต่างๆ ที่มีผู้วิจัยได้ศึกษาทดลองไว้ จากนั้นจึงนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยที่ได้ทำ จึงทำผลการตรวจสอบเครื่องมือและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning จากผู้เชี่ยวชาญเป็นไปในทิศทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ อธิธิเบญญาภา (2564) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้วิธีการสอนแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning (Active Learning) PEAPACE Model ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้วิธีการสอนแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้ PEAPACE Model เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับการรับรองรูปแบบจากครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ จิตมั่น (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนเทศบาลท่าตุม อำเภوتاตุม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนเทศบาล ท่าตุม ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาและสามารถค้นคว้าข้อมูลต่างๆจากเทคโนโลยีและแหล่งข้อมูลรอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ จัดบรรยากาศทางกายภาพที่ตอบสนองผู้เรียนและการทำกิจกรรมต่างๆให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกและดำเนินกิจกรรมด้วยความราบรื่นส่งผลให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดีไม่ติดขัด ไม่รู้สึกว่ามี ความยุ่งยาก ทำให้ผู้เรียน รักที่จะเรียนและเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น มีความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยสร้างให้ห้องเรียนมีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตลอดจนการเคลื่อนไหว ในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท ทำการปรับเปลี่ยนบทบาทของ “ครู” ต้องปรับบทบาทมาเป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้” เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ค้นพบด้วยตนเอง โดยใช้แนวคิดการเรียนการสอนแบบ Teach Less, Learn More ซึ่งหากบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกหรือบรรยากาศชั้นเรียนที่ดี จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน

เกิดความอยากรู้ อยากรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการจะทำให้การเรียนการสอนจะดำเนินอย่างราบรื่นนั้น ผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้สอนกับผู้เรียนต้องมีความสัมพันธ์กัน

เอกสารอ้างอิง

- มานิตย์ จันสุทธิราษฎร์. (2563). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. บริษัท อิมเมจิเนียร์ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- มานพ จิตแมน. (2563). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนเทศบาลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารและนเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 11(1).
- วิวัฒน์ ดวงภูมเมศ และวาริรัตน์ แก้วอุไร. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 11(2), 1 – 14
- ศันสนีย์ จันท์ธีระโรจน์. (2564). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ACTIVE LEARNING โดยใช้ รูปแบบการสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (PROJECT - BASED LEARNING) รายวิชาวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรม. รายงานการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน. โรงเรียนพุทธิโคกน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- หทัยรัตน์ อิททเบญญาภา. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้วิธีการสอนแบบการเรียนรู้ แบบ Active Learning (Active Learning) PEAPACE Model เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. สำนักงานเว็บไซต์ครูบ้านนอกดอทคอม. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2566 https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=184891&bcid_id=16.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report, Washington DC: School of Education and Human Development, George Washington University.
- Cronbach, Lee Joseph. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. New York : Harper and Row.
- Likert, Rensis. (1961). *New Pattern of Management*. New York : McGraw – Hill.
- Salemi, M. K. (2002). *An Illustrated Case for Active Learning*. Southern Economic Journal, 68(3), 721-731.